

STATISTIKENS ROLL I UTBILDNINGEN
AV FÖRETAGSEKONOMER
PÅ UNIVERSITETSNIVÅ

PROCEEDINGS

Martti Luoma (red)

Statistikersymposium
över Kvarnen 20-21.2.1984
Vasa högskola

METODÄMNINGEN I LICENTIAT- OCH DOKTORSEXAMEN VID VASA HÖGSKOLA

ILKKA VIRTANEN
Vasa högskola

I vårt symposium har vi i dag temat "Statistik i forskarutbildningen". Professor Zackrisson öppnade diskussionen om det här ämnesområdet med sitt intressanta föredrag om målet för och innehållet i forskarutbildningen i statistik vid Umeå universitet och om hur utbildningen ordnas. Vi fick också höra en översikt över utvecklingen och utvidgningen av det statistiska forskningsfältet samt erfarenheter om den svenska högskolereformen och dess inverkan på forskarutbildningen. Professor Zackrisson presenterade också många viktiga problem och öppna frågor i forskarutbildningen som vi borde ta ställning till här i dag.

Statistikens formella ställning och roll varierar, som vi har sett, tydligen mellan universiteten och (handels)högskolorna. Därför kommer jag att begränsa mitt inlägg till en kort beskrivning av vår situation och vårt system här i Vasa. Kommentarer och jämförelser med universitetsutbildningen kan tas fram i den efterföljande diskussionen. Jag skall också vidga synvinkeln till att omfatta våra båda metodämnen, dvs. statistik och ekonomisk matematik. Detta är därför att jag själv representerar ekonomisk matematik. De här två ämnena anknyter hos oss nära till varandra både i undervisningen och i forskningen. De har ett gemensamt lektorat och en gemensam assistentur osv.

I Finland och därigenom också vid Vasa högskola gäller det för den som vill bli antagen till forskarutbildningen i de ekonomiska vetenskaperna att han skall ha avlagt den nya ekonomexamen (omfattning 160 studieveckor) eller ekonomie kandidatexamen eller kandidatexamen i ekonomiska vetenskaper, eller att han eljest av högskolan har konstaterats ha tillräckliga kunskaper och färdigheter.

Speciellt när det är fråga om fortsatta studier i våra metodämnen, gäller det att studeranden i sin grundexamen har metodstudier till en omfattning av minst 60 (statistik/matematik) + 20 (matematik/statistik) = 80 studieveckor. Efter examensreformen är det vid Vasa högskola dock inte mera möjligt att välja ett

metodämne som huvudämne i ekonomexamen. Maximalt kan ekonomexamen vid Vasa högskola innehålla statistik- och matematikstudier ca 30-35 studieveckor (i utbildningsprogrammet för kvantitativ företagsanalys). Detta innebär att det för en blivande forskarstuderande i metodämnena skulle krävas minst ett års metodstudier utöver grundexamen. Det är alltså möjligt att använda den här vägen, men man kan inte vänta sig många sökande.

Det är naturligtvis också möjligt för oss att från andra universitet rekrytera sådana forskarstuderande, som redan i sin grundexamen har tillräckliga metodkunskaper för att fortsätta sina studier i metodämnena. I detta fall behövs dock nästan alltid kompletterande studier i ekonomiska vetenskaper, särskilt i företagsekonomi. Ehuru Vasa högskola har producerat två ekonomie doktorer på den här linjen, är det självfallet att tillströmningen till forskarutbildningen via denna väg inte kan vara mycket hög.

Av det som ovan sagts framgår att forskarutbildningen i metodämnena inte kan ha någon anmärkningsvärd volym vid Vasa högskola. Men detta behöver inte betyda att metodämnena inte skulle kunna ha en speciell roll inom de fortsatta studierna i de ekonomiska vetenskaperna. För att man skall kunna lyckas här måste metodundervisningen göras till en integrerad del av de företagsekonomiska forskarutbildningsprogrammen. Man kan även konstatera att utvecklingen och förstärkningen av metodstudierna i dessa företagsekonomiska program är det område som vi metodlärare inom forskarutbildningen är mest intresserade av.

Metodämnenas huvudroll i fortsatt utbildning vid Vasa högskola har således blivit, på motsvarande sätt som i ekonomutbildningen, att vara ett relativt viktigt stödämne för de ekonomiska vetenskaperna. Den här rollen som ett stödämne behöver dock inte innebära lika många problem på forskarutbildningsnivån som på grundutbildningsnivån. Bland de viktigaste avvikelserna (i jämförelse med problemen presenterade av professor Nordberg i hans föredrag i går) kan nu nämnas:

1. Starten i metodundervisningen sker inte mera helt från noll-läge. I detta avseende är situationen vid Vasa högskola t.o.m. litet bättre än vid de flesta övriga handelshögskolor i Finland.

2. Studiemotivationen för metodkurser är vid fortsatta studier ofta större än på grundutbildningsnivån. Studerandena har t.ex. redan stött på metodproblem i samband med avhandlingsarbetet för ekonomexamen och de har upplevt nyttan av att kunna använda vissa kvantitativa metoder.
3. Antalet forskarstuderande vid Vasa högskola är ganska lågt. Detta innebär att metodundervisningen på den här nivån inte mera har en karaktär av massundervisning. Tvärtom, metodstudierna kan nu planeras individuellt som ett skräddararbete. En forskarstuderande i redovisning och finansiering behöver troligen och har också möjlighet att välja andra metodkurser än en forskarstuderande i marknadsföring. Detta innebär för metodlärarnas del att de har intresse och förmåga till samarbete och samplanering med representanter för företagsekonomiska ämnen. De måste också ha kännedom om grundproblematiken i de ekonomiska vetenskaperna, särskilt i företagsekonomi. Jag påstår, att vi har satsat mycket på den här sektorn vid Vasa högskola under de senaste åren.
4. I går kom det fram att ett problem i metodundervisningen för ekonomutbildningen kanske är dess tidiga plats i studiegången. Men forskarutbildningen är smidigare också i detta avseende. Om man tar som ett exempel de fortsatta studierna i redovisning och finansiering, kan man se den allmänna principen, att studierna i det dominerande ämnet, i de företagsekonomiska stödämnena och i metodämnena samt arbetet med licentiatavhandlingen går jämsides framåt. Det är således också i metodstudier möjligt att i ett lämpliga skede välja sådana kurser som bäst betjänar huvudsaken, avhandlingsarbetet.

Som ett sammandrag skall jag till slut konstatera, att metodämnenas mål i forskarutbildningen vid Vasa högskola inte är att vara de största och vackraste utan viktiga och uppskattade stödämnena. Detta är möjligt om vi kan producera högklassiga, motiverande och med företagsekonomi integrerade metodkurser för forskarutbildningen. Det är inte fråga om den låga profilens politik utan om en politik som kan resultera i nya forskare som har både ekonomiska sakkunskap och kännedom om kvantitativa metoder.